

XXV. Raittiuslautakunta.

Raittiuslautakunnan vuodelta 1931 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Lautakunnan jäsenet ja virkailijat. Raittiuslautakunnan jäseninä kuluneena toimintavuotena olivat: osastonjohtaja W. Englund, vanh. hallitussihteeri J. H. Konttinen, liikemies U. R. Merilinna muurari O. W. Paananen ja konttoripäällikkö K. Wilén, sekä varajäseninä kirkkoherra E. W. Pakkala ja varastonhoitaja V. Paasivirta. Herra Englund kuoli kesäkuun 10 p:nä eikä hänen tilalleen valittu uutta jäsentä, vaan sai lautakunta tulla toimeen varajäsenten avulla.

Lautakunnan puheenjohtajana oli muurari Paananen ja varapuheenjohtajana hallitussihteeri Konttinen, joka viimeksimainittu toimi myöskin sihteerinä. Lautakunnalle osoitetut laskut hyväksyi puheenjohtaja ja hänen ollessaan estettynä varapuheenjohtaja.

Raittiudenvälvojinä olivat R. R. Nyholm, F. F. Nyström ja J. E. Leivo.

Kokoukset y. m. Raittiuslautakunta kokoontui vuoden kuluessa 24 kertaa, ja kokouksissa pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku oli 299.

Lautakunnan toimintaohjeina oli valtioneuvoston kesäkuun 18 p:nä 1928 antama päätös raittiuslautakunnista ja raittiuspoliiseista ynnä kesäkuun 1 p:nä 1922 annettu kieltolaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Valistustoiminta. Edellämainitun valtioneuvoston päätöksen 4 §:n 1 kohdan mukaan on raittiuslautakunnan tehtävänä valistustoimintaa järjestämällä edistää raittiutta. Tällaista raittiusvalistustoimintaa lautakunta harjoitti toimintavuoden kuluessa monin eri tavoin sekä lasten että nuorison ja aikuisten keskuudessa.

Lasten raittiustyötä lautakunta edisti jakamalla kurssikirjasia Suomen opettajain raittiusliiton suomalaisissa kansakouluissa järjestämiin lasten raittiuskirjoituskilpailuihin osaaottaneille oppilaille. Kertomusvuonna jaettiin 5,000 tällaista valmistekirjasta eri koulujen oppilaille. Tilaston mukaan otti kilpailuihin osaa 9:ssä koulussa kaikkiaan 3,208 oppilasta 91 opettajan johdolla; todellisuudessa oli kilpailuihin osaaottaneiden lukumäärä kuitenkin suurempi, sillä kaikista kirjoittajista ei ole saatu tietoja. Kaikille näille lapsille annettiin todistus osanotostaan ja sen lisäksi jaettiin kirjallisuuspalkintoja 488:lle ylempien luokkien ja 529:lle alempien luokkien eli yhteensä 1,017:lle oppilaalle. Näiden kilpailujen raittiusvalistuksellinen arvo on crittään suuri, sillä niiden kautta voidaan vaikuttaa sellaisiin koteihin, joihin raittiusvalistusta ei voida muuten levittää. Kilpailujen järjestelyssä olisi kuitenkin paljon toivomisen varaa, sillä kaikki opettajat eivät vieläkään ole oppineet täysin tajuamaan tällaisten kilpailujen suurta sekä kasvatuksellista että raittiusvalistuksellista merkitystä. Tulokset ovat suoranaisesti riippuvaisia siitä, missä määrin asian-

omaiset opettajat ovat osoittaneet asialle harrastustaan; toivottavaa olisi, että kerran päästäisiin siihen, että saataisiin kaikki kansakoulujemme oppilaat ottamaan osaa tällaisiin kilpailuihin.

Edellä esitetyn lisäksi levitettiin lautakunnan toimesta raittiusjulkaisuja sekä suomen- että ruotsinkielisiin kansakouluihin, lähinnä opettajia varten. Muutamia lasten raittiustilaisuuksia avustettiin taloudellisesti, kustantamalla niihin esitelmää ja muuta ohjelmaa.

Nuorison keskuudessa tehtävää raittiustyötä lautakunta edisti levittämällä pääkaupungin ylioppilaskokelaiden keskuudessa Suomen opiskelevan nuorison raittiusliiton äänenkannattajaa Pohjantähteä, joka on toimitettu erikoisesti juuri oppikoulunuorisoa silmällä pitäen. Pääkaupungin oppikouluihin ja varsinkin niiden ylempien luokkien oppilaille järjestettiin lautakunnan toimesta esitelmätilaisuuksia, joihin koetettiin saada mahdollisimman päteviä raittiusluennoitsijoita. Näiden toimenpiteiden ansiosta onkin raittius työ oppikoulunuorison keskuudessa vuosi vuodelta huomattavasti edistynyt. Parhaana todistuksena siitä on se tosiasia, että ylioppilaiden raittiusyhdistys on vuosi vuodelta saanut yhä enemmän jäseniä pääkaupungin oppikouluista valmistuneiden ylioppilaiden keskuudesta. Näihinkin oppikouluihin levitettiin lautakunnan toimesta raittiusjulkaisuja.

Aikuisten keskuudessa lautakunta suoritti raittiustyötä pääasiallisesti tukemalla eri järjestöjen toimeenpanemia suurempia raittiustilaisuuksia, kustantamalla niihin esitelmäpitäjiä ja osittain muutakin ohjelmaa. Erikoisesti mainittakoon raittiusviikon vietto, jota järjestettäessä lautakunnalla oli johdava asema. Lautakunnan kutsuttua kokoon Helsingin eri raittius- ja valistusjärjestöjen edustajat, nämä valitsivat yhdessä lautakunnan kanssa yhteisen toimikunnan järjestämään raittiusviikon viettoa. Raittiuslautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri hoitivat raittiusviikkotoimikunnassa vastaavia toimia, joten toimikunnan työ tosiasiaa muodostui ainoastaan raittiuslautakunnan tavallista laajemmaksi valistustyömuodoksi. Toimikunta järjesti raittiusviikon ensimmäisenä sunnuntaina, marraskuun 1 p:nä Suomen kansallisteatteriin arvokkaan avajaisjuhlan, joka muodostui koko maan raittiusviikon alkajaisjuhlaksi sen kautta että sen ohjelma radioitiin. Juhlan ohjelmasta mainittakoon sosialiministeri V. Kilpeläisen tervehdyspuhe ja eduskunnan puhe miehen K. Kallion juhlapuhe. Juhlassa oli kutsuvieraina tasavallan presidentti, maan hallituksen ja kaupunginvaltuuston jäseniä, joukko kansanedustajia sekä Helsingin korkeinta virkamiehistöä. Juhlayleisö täytti kansallisteatterin avarat tilat viimeistä sijaa myöten. Tämän yhteisen avausjuhlan lisäksi järjestettiin lautakunnan kustannuksella raittiusviikon alkajaisiksi kaksi muuta suurta juhlaa, toinen pääasiallisesti pääkaupungin pohjoisten osien työväestölle ja toinen, yksinomaan ruotsinkielisellä ohjelmalla, kaupungin ruotsalaiselle väestölle. Edellinen juhla pidettiin Valilian työväentalossa, jälkimmäinen Balderin huoneistossa talossa Alesanterinkatu n:o 12. Näissäkin tilaisuuksissa yleisöä oli niin paljon kuin vain huoneistoihin suinkin mahtui. Sitäpaitsi järjestettiin joukko muitakin juhlia. Kaikkiaan järjestettiin toimikunnan puolesta tai sen myötävaikutuksella ja raittiuslautakunnan osittain avustamana raittiusviikon aikana pääkaupunkiin yhteensä 92 raittiusjuhlaa tai esitelmätilaisuutta, joissa pidettiin kaikkiaan 132 puhetta ja esitelmää yhteensä 43,300 kuulijalle. Näistä oli ruotsinkielisiä tilaisuuksia 31 ja pidettiin niissä kaikkiaan 36 esitelmää tai puhetta yhteensä 6,700 kuulijalle. Tämän ohella annettiin yleisölle 3 raittiusaiheista elokuva- ja 5 varjo-kuvanäytäntöä. Propaganda ulotettiin kaupungin lähimpään ympäristöön,

esitelmätilaisuuksia järjestettiin myöskin sotilaille ja oppikoulujen oppilaille. Pääkaupungin papistoa kehoitettiin koskettelemaan raittiusasiaa saarnois- saan. Koko raittiusviikon ajan riippui raitiotievaunuissa mainostauluja, kehoittaen kansaa raittiuteen ja kiinnittäen yleisön huomiota raittiusviikkoon. Propagandatarkoituksessa kannettiin koko raittiusviikon ajan kaduilla mainoslaitetta, joka äänettömällä, mutta vakuuttavalla tavalla levitti raittiusvalistusta katuyleisön keskuuteen. Yleisölle jaettiin raittiusaiheisia lentolehtisiä sekä erityistä autonkuljettajille soveltuvaa lentokirjasta.

Poliisiasemille, yömajoihin, ylioppilasjärjestöihin y. m. s. levitettiin lautakunnan toimesta raittiusjulkaisuja.

Lautakunnan omistamaa varjokuvakonetta ja siihen kuuluvia varjokuva-sarjoja saivat eri järjestöt korvauksetta lainata järjestämiinsä esitelmä- y. m. tilaisuuksiin.

Lautakunnan toimesta tai avustamana pidettiin kuluneena vuonna kaikkiaan 70 esitelmää.

Kiellotain valvontatyö. Käytännöllinen kiellotain valvontatyö oli lautakunnan palveluksessa olevien raittiudenvalvojien tehtävänä. Toimintavuoden kuluessa lautakunnan toimesta toimitettiin n. 2,000 kotietsintää sekä takavarikoitiin 4,196 l. spriiitä ja 814 pulloa pienempiä väkijuomia, 1 auto, 1 moottorivene ja 1 soutuvene. Lautakunnan toimesta pantiin kiellotakirikok-sista syytteeseen yhteensä 297 henkilöä. Raittiudenvalvojille oli suureksi eduksi Uudenmaan läänin maaherran tammikuun 13 p:nä 1930 heille myön-tämät raittiuspoliisioikeudet. Työtä vaikeutti kuitenkin suuresti se, että pää-kaupungin virallinen poliisi oli kiellotain valvontaan nähden jokseenkin passiivinen, eivätkä lautakunnan kolme valvojaa läheskään ehtineet joka paikkaan, mihin heitä olisi tarvittu. Sitäpaitsi lautakunnan valvojien toiminta ei pääs-syt kehittymään tarpeeksi tehokkaaksi, kun heillä ei ollut ketään valvonta-päällikköä, jollaista varsinkin nykyoloissa aivan välttämättä tarvittaisiin.

Raittiudenvalvojat pitivät toiminnastaan päiväkirjaa sekä tilastoa ilmi-saamistaan rikoksista.

Raittiustodistukset. Pääkaupungin poliisiviranomaisten pyynnöstä louta-kunta antoi raittiustodistuksia autonajolupaa pääkaupungissa anoville henki-löille. Toimintavuoden kuluessa annettiin raittiustodistuksia 2,706 henkilölle, mutta evättiin 169 henkilöltä. Kaikkiaan oli todistusten lukumäärä viime vuonna 25.1 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Tästä toiminnasta oli louta-kunnan toimistolla runsaasti työtä, sillä jokaisen todistuksen johdosta oli tehtävä joukko tiedusteluja, järjestettävä pari, kolme vastaanottoa, hoidet-tava korttiluettelo j.n.e. Nämä 2,875 todistusta aiheuttivat siis n. 10,000—11,500 vastaanottoa tai neuvottelua vuoden kuluessa eli keskimäärin n. 40 joka päivä.

Yhteistoiminta poliisiviranomaisten kanssa. Raittiuslautakunta oli toi-mintavuoden kuluessa yhteistoiminnassa poliisiviranomaisten kanssa kiello-lain valvontaa koskevissa asioissa, mutta, kuten jo mainittiin, oli tämä yh-teistoiminta tuloksiltaan heikkoa virallisen poliisin pysyessä kiellotakiasioissa enemmän tai vähemmän toimetonna.

Lausunnot. Lautakunta antoi toimintavuoden kuluessa ruokala-, kah-vila-, ravintola- tai matkailijakotiliikkeen harjoittamista koskevien anomus-ten johdosta maistraatille yhteensä 245 lausuntoa, joista 228 oli myönteistä ja 17 kielteistä. Sitäpaitsi lautakunta antoi vuoden kuluessa joukon lausun-toja ja selostuksia erilaisille kaupungin virastoille sekä tietoja toiminnastaan valtion virastoille, raittiusjärjestöille y. m.

Lautakunnan edustus. Railliuslautakunta oli toimintavuoden kuluessa edustettuna railliuslautakuntain IX edustajakokouksessa ja railliuslautakuntajärjestöjen vuosikokouksessa maaliskuun 21—22 p:nä, Suomen XLIX yleisessä ja XIV pohjoismaisessa railliuskokouksessa heinäkuun 23—29 p:nä, raillius- ja valistusjärjestöjen yhteisessä railliusviikkotoimikunnassa ja Balderin talon vihkiäisjuhlassa lokakuun 24 p:nä. Sitäpaitsi oli lautakunta edustettuna johtaja W. Englundin hautajaistilaisuudessa kesäkuun 17 p:nä, jolloin lautakunnan puolesta laskettiin hänen haudalleen seppele.

Lautakunnan toimisto sijaitsi alkupuolella vuotta talossa n:o 4 Helenankadun varrella ja heinäkuun 1 p:stä virastotalossa. Toimisto oli avoinna yleisölle klo 10—14 joka arkipäivä. Toimistosta lähetettiin toimintavuoden kuluessa yhteensä 3,387 kirjelmää ja se hoiti kaikki muut lautakunnan käytännölliset tehtävät.

Loppusanat. Railliuslautakunnan työ on vuosi vuodelta lisääntynyt; mutta sen käytettävissä oleva työvoima on pysynyt muuttumatta koko sen toiminta-ajan. Kolmella valvojalla ei voida saada ihmeitä aikaan. Siitä huolimatta lautakunta koetti toimia parhaansa mukaan toteuttaakseen tehtävän, jota varten se on asetettu, nimittäin railliuuden edistämiseksi pääkauptungissa ja valvoakseen kieltolain ja sen perusteella annettujen säännösten noudattamista. Missä määrin lautakunta on tässä tehtävässään onnistunut, käy ilmi edelläolevasta kertomuksesta. — Kieltolain kumoaminen tulee johdamaan uusiin olosuhteisiin, mutta lautakunnan kokemus osoittaa selvästi, että yleisen railliuuden edistämistä ja railliiin elämän valvontatoimenpiteitä ei voitane vastedeskään jättää hoitamatta.